

De openbare en geheime tuinen van Belœil

De Damesvijver

De beeldengroep van Neptunus aan het einde van de Grote Vijver

Tekst en foto's
CHRISTINE BUYLE

Bij het begrip 'Franse tuin' dwalen mijn gedachten af naar een geleid bezoek, lang geleden, aan de tuinen van Versailles. Op een bloedhete zondagnamiddag in augustus dropte een autocar ons na enig fileelid voor de ingang van het kasteel. De gids joeg ons in een pittig tempo van de kamer van Marie-Antoinette naar de beroemde Spiegelzaal. Daarna dreef hij zijn kudde het reusachtige park in. De fontein dansten plechtig op pompeuze barokmuziek. Onder een loden zon strompelden we achter onze jachtige kopman aan. Met nauwelijks verhuuld leedvermaak vertelde hij ons dat Lodewijk XIV elke dag in zijn tuin wandelde... gezeten in een draagstoel.

Deze uitputtingsslag blijft ons bespaard in de Tuinen van Belœil. De meeste bezoekers komen er met eigen vervoer en hebben dus niet met haastige gidsen te kampen. Bovendien rijdt er een toeristentreintje door het park.

GEZICHTSBEDROG

De Franse tuin van Belœil lijkt op die van Versailles, maar er staan minder beelden. In oude reisgidsen lees je wel eens dat de Tuinen van Belœil een kopie zijn van die van Versailles, maar dat is niet juist. Wel zijn de ideeën van Le Nôtre, de tuinarchitect van de Zonnekoning, via het boek *Théorie et Pratique du Jardinage* over heel Europa verspreid. Net als in Versailles deelt een uitgestrekt watervlak en een kanaal de tuin middendoor. Het perspectief is maar liefst vijf kilometer lang. Bij helder weer zie je het helemaal. Tussen de Grote Vijver en het kanaal prijkt een monumentale beeldengroep met Neptunus. Aan zijn voeten liggen twee bevallige jongedames. De vijver lijkt min of meer vierkant, maar is in feite langwerpig. Dat merk je alleen op een plattegrond of op luchtfoto's. Ons oog krijgt namelijk een vertekend beeld van de watermassa, omdat het zich maar 1,60 meter boven de grond bevindt. Tuinarchitecten moeten daarmee rekening houden.

Willen zij dat wij een vierkant zien, dan moeten ze op hun plan een rechthoek tekenen. Wat in een tuin een grote cirkel lijkt, is op een plattegrond een ovaal.

Aan weerszijden van de Grote Vijver bevinden zich een reeks verrukkelijke 'kamers'. Daar kon men zich terugtrekken om uit te rusten of om zalig te niksen. De namen van de tuinkamers spreken tot onze verbeelding. Welke taferelen hebben zich afgespeeld aan de Minnebeek, de Damesvijver of in het Klooster? Soms ligt de betekenis meer voor de hand. In het Rozenperk bloeiden de eerste in België geïmporteerde Bengaalse rozelaars. De IJsvijver leverde de ijsblokken die in een ijskelder werden bewaard voor de zomer.

Naast de zeventiende- en achttiende-eeuwse Franse tuin omvat het park van Belœil ook een romantische Engelse tuin. Hij ontsproot aan het brein van de veelzijdige veldmaarschalk prins Charles-Joseph (1735-1814). Het stuk Franse tuin dat hij vanuit de vensters van zijn woonvertrekken zag, zinde hem niet. Hij vond het te regelmatig en te vervelend. Daarom verving hij het door een natuurlijk ogend, zacht glooiend landschap met bomen, tempels en ruïnes. Hij liet een riviertje omleiden en creëerde een vijver met een

eiland, gewijd aan de godin van de bloemen, Flora. Wanneer de prins de drukte in het kasteel of in de Franse tuin wou ontvluchten, liet hij zich via een soort stoeltjeslift (een touw met een stoel eraan) vanuit een raam naar het eiland trekken. De Engelse tuin is gesloten voor de toeristen. Je komt niet verder dan de brug over het pittoreske riviertje. In de verte, verscholen tussen hoge bomen, ligt een tennisveld. Ook nu nog heeft de talrijke prinselijke familie haar geheime plekje, waar ze zich kan terugtrekken wanneer toeristen kasteel en park onder de voet lopen.